

ХМЕЛЬНИЦЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

ЗАТВЕРДЖУЮ

Декан гуманітарно-педагогічного
факультету

Неля ПОДЛЕВСЬКА

01 вересня 2025 року

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Навчальна (літературно-краєзнавча) практика

Галузь знань	01 Освіта/Педагогіка
Спеціальність	014 Середня освіта (за предметними спеціальностями)
Предметна спеціальність	014.01 Середня освіта (Українська мова і література)
Рівень вищої освіти	перший (бакалаврський)
Освітньо-професійна програма	Середня освіта (Українська мова і література)
Обсяг дисципліни	5 кредитів ЄКТС
Шифр дисципліни	ОПП.17
Мова навчання	українська
Статус дисципліни	обов'язкова (професійної підготовки)
Факультет	гуманітарно-педагогічний
Кафедра	української філології

Форма здобуття освіти	Курс	Семестр	Загальний обсяг		Кількість годин						Курсовий проєкт*	Курсова робота	Форма семестрового контролю	
					Аудиторні заняття					Самостійна робота, у т.ч. ІРС			Залік	Іспит
			Кредити ЄКТС	Години	Разом	Лекції	Лабораторні роботи	Практичні заняття	Семінарські заняття					
Д	3	6	5	150						150			+	
З	3	6	5	150						150			+	

Робоча програма складена на основі ОПП «Середня освіта (Українська мова і література)» за спеціальністю 014 Середня освіта (за предметними спеціальностями).

Програму склала Любов ОЛІЙНИК, канд. філол. наук, доцент

Схвалено на засіданні кафедри української філології Протокол № 1 від 29.08.2025 р.

Завідувач кафедри Анатолій ЯНЧИШИН

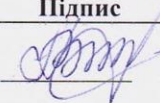
Програма розглянута та схвалена на засіданні вченої ради гуманітарно-педагогічного факультету

Протокол № 1 від 01 вересня 2025 р.

Голова вченої ради Неля ПОДЛЕВСЬКА

Хмельницький 2025

ЛИСТ ПОГОДЖЕННЯ

Посада	Назва факультету	Підпис	Ім'я, прізвище
Гарант освітньо-професійної програми, канд. філол. наук, доц.	Гуманітарно-педагогічний факультет		Любов ОЛІЙНИК

3 ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Навчальна (літературно-краєзнавча) практика є одним із обов'язкових освітніх компонентів і займає провідне місце у фаховій підготовці здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти, які навчаються за освітньо-професійною програмою «Середня освіта (Українська мова і література)» в межах спеціальності 014 Середня освіта (за предметними спеціальностями), предметна спеціальність – 014.01 Середня освіта (Українська мова і література).

Пререквізити – ОПП.0 Історія української літератури; ОПП.08 Література рідного краю.

Постреквізити – ОПП.03 Курсова робота з української літератури та методики її навчання, ОПП.18 Педагогічна практика (пропедевтична), ОПП.19 Педагогічна практика у закладах загальної середньої освіти.

Відповідно до освітньої-професійної програми навчальна (літературно-краєзнавча) практика має забезпечити:

компетентності: ІК Здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі у сфері середньої освіти; ЗК2. Здатність діяти соціально відповідально та свідомо; ЗК3. Здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово; ЗК6. Здатність до міжособистісної взаємодії; ЗК8. Здатність спілкуватися з представниками інших професійних груп різного рівня (з експертами з інших галузей знань/видів економічної діяльності); ЗК10. Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя; ЗК16. Здатність цінувати та поважати різноманітність та мультикультурність; ЗК17. Здатність використовувати інформаційно-комунікаційні технології з дотриманням етично-правових норм в умовах євроінтеграційних процесів; ФК10. Здатність орієнтуватися в інформаційному просторі, здійснювати пошук і критично оцінювати інформацію, оперувати нею у професійній діяльності; ФК11. Здатність використовувати цифрові технології в освітньому процесі, створювати та використовувати цифрові освітні ресурси; ФК12. Здатність використовувати навчально-методичний інструментарій, обладнання навчального й загального призначення для кабінетів (за предметними спеціальностями); мультимедійне обладнання;

програмні результати навчання: ПРН2. Вільно спілкуватися державною мовою на професійну тематику, використовуючи сучасну термінологію та систему понять за спеціальністю; аргументовано висловлювати власні думки державною мовою; ПРН10. Використовувати міжпредметні зв'язки, інтеграцію змісту різних освітніх галузей; ПРН16. Орієнтуватися в інформаційному просторі, здійснювати пошук і критично оцінювати інформацію, перевіряти її достовірність, оперувати нею у професійній діяльності; ПРН18. Дотримуватися академічної доброчесності, вимог з охорони авторських прав під час використання та поширення електронних (цифрових) освітніх ресурсів; ПРН39. Застосовувати різні види аналізу художнього твору, визначати його жанрово-стильову своєрідність, місце в літературному процесі, традиції й новаторство, зв'язок твору із фольклором, міфологією, релігією, філософією, значення для національної та світової культури.

Мета практики. закріплення та поглиблення теоретичних знань з української літератури й літературного краєзнавства шляхом безпосереднього ознайомлення з літературним процесом рідного краю, формування практичних навичок аналізу художніх текстів і культурних джерел, опанування методів пошуку та опрацювання наукової інформації в бібліотечних фондах, розвитку дослідницьких умінь, а також виховання поваги до духовної спадщини та культурних традицій регіону.

Завдання практики: закріпити теоретичні знання з української літератури та літератури рідного краю; ознайомитися з літературною спадщиною, культурним середовищем та дослідницькою базою Подільського краю; сформувати навички пошуку, відбору й опрацювання наукової інформації в бібліотечних фондах та літературних музеях; розвинути вміння аналізу наукових і художніх джерел у культурно-історичному контексті; набути дослідницького досвіду з використанням загальнодоступних та краєзнавчих матеріалів; виховувати повагу до

інтелектуальної, духовної та культурної спадщини регіону.

Результати навчання. Після проходження практики здобувач вищої освіти повинен: здійснювати пошук, відбір та систематизацію джерельної бази дослідження у бібліотечних, музейних та/чи архівних установах; налагоджувати професійну комунікацію з науковими співробітниками та фахівцями краєзнавчої галузі; застосовувати інноваційні підходи до інтерпретації зібраних матеріалів; самостійно проводити науковий пошук, узагальнювати отримані результати та інтегрувати їх у зміст курсової роботи з неухильним дотриманням норм академічної доброчесності.

4 ЗМІСТ ТА ОРГАНІЗАЦІЯ ПРАКТИКИ

4.1 Зміст практики

Зміст навчальної (літературно-краєзнавчої) практики відповідає освітньо-професійній програмі «Середня освіта (Українська мова і література)» для першого (бакалаврського) рівня вищої освіти.

Практика передбачає три етапи: підготовчий (організаційний), основний (польовий), підсумковий (оформлення звітної документації).

Орієнтовний календарний графік проходження навчальної (літературно-краєзнавчої) практики представлений у таблиці 1.2.

Таблиця 1.2 Орієнтовний календарний план практики

№ з/п	Етап практики	Кількість днів
1 Організаційний етап		
1.1	Ознайомлення із завданнями і програмою практики, правами та обов'язками студентів, які проходять практику; складання індивідуального плану роботи під час практики	2
1.2	Проведення інструктажу з техніки безпеки та охорони праці	
1.3	Ознайомлення з базами проходження практики, зустріч із їх представниками (Наукова бібліотека ХНУ, Хмельницька обласна універсальна наукова бібліотека, Хмельницький обласний літературний музей)	
2 Польовий етап		
2.1	Пошук архівних матеріалів, рідкісних видань та експонатів на базах практики	14
2.2	Копіювання, виписки та фотофіксація першоджерел	
2.3	Опрацювання літературних пам'яток, рідкісних видань та рукописів знайдених у бібліотеках та музеї	
2.4	Систематизація та узагальнення інформації, необхідної для виконання курсової роботи	
3 Оформлення звітної документації		
3.1	Оформлення звіту і щоденника проходження практики	2
3.2	Подача звітної документації керівнику практики від кафедри	
	Всього	18

Загальне організаційне і навчально-методичне керівництво практикою здійснює керівник від кафедри української філології, який є керівником курсової роботи. Керівниками практики від кафедри призначаються викладачі, які мають науковий ступінь та/або вчене звання.

Діяльність здобувачів вищої освіти на практиці визначається правилами внутрішнього розпорядку роботи бібліотечних закладів, що є базою практики.

Щоденна діяльність здобувача вищої освіти полягає у роботі з електронними та картковими каталогами бібліотек (ХНУ, ХОУНБ) для виявлення літератури за темою курсової, вивченні наукових видань, періодики, рідкісних книг та архівних документів у читальних залах, вивченні експозицій та фондів матеріалів Літературного музею, консультації з науковими співробітниками щодо теми дослідження, веденні конспектів, створенні виписок, фотофіксація документів (де це дозволено) та скануванні необхідних матеріалів, сортуванні зібраної інформації за розділами курсової роботи, виділенні ключових тез, порівнянні отриманих даних із різних джерел та їх критичному аналізу, оформленні результатів досліджень; заповненні щоденника проходження практики.

4.2 Бази практики

Базами практики є:

- Наукова бібліотека Хмельницького національного університету;
- Хмельницька обласна універсальна наукова бібліотека;

– Хмельницький обласний літературний музей.

За погодженням із кафедрою здобувач вищої освіти може проходити практику в інших закладах. У такому випадку здобувач має подати на кафедру лист-погодження від закладу, у якому зазначено, що базою практики будуть забезпечені належні умови для виконання завдань практики.

5 ТЕХНОЛОГІЇ ТА МЕТОДИ НАВЧАННЯ

Для досягнення програмних результатів навчання під час практики використовуються такі методи навчання: словесні (пояснення, бесіда, консультування); контекстного навчання; взаємного навчання; частково пошукові, проблемні, дослідницькі; методи роботи з літературними та інформаційними джерелами тощо.

6 ВИМОГИ ДО ОФОРМЛЕННЯ ЗВІТУ З ПРАКТИКИ

Після закінчення терміну навчальної (літературно-красознавчої) практики здобувач вищої освіти звітує про виконання її програми. До підсумкової документації належать щоденник та письмовий звіт здобувача.

Рекомендований обсяг звіту з практики – 25–30 сторінок основного тексту. **Звіт** має містити відомості про виконання всіх завдань практики і мати таку структуру:

- титульний аркуш, що містить підписи керівника практики від кафедри і представників від бази практики;
- зміст;
- вступ;
- основна частина згідно з програмою практики;
- висновки;
- перелік джерел посилання;
- додатки.

У вступі потрібно вказати заклади, на базі яких проходила практика, сформулювати мету і завдання практики.

У основній частині звіту необхідно обґрунтувати теоретичні засади теми через опис і систематизацію джерел, знайдених під час практики та дібраних для першого розділу курсової роботи. Підсумком цієї діяльності має стати укладений список опрацьованої літератури та архівних матеріалів, оформлений згідно з чинними вимогами. Оформлювати звіт потрібно відповідно до вимог стандартів СОУ 207.01:2025 «Текстові документи. Загальні вимоги та правила складання». Список опрацьованої літератури подати відповідно до ДСТУ 8302:2015 «Інформація та документація. Бібліографічне посилання. Загальні положення та правила складання».

Висновки мають містити основні результати практики. Також у висновках необхідно висвітлити, які знання й уміння було закріплено, нові компетентності отримано та професійні якості розвинуто.

Щоденник практики є офіційним документом, який містить інформацію про вид практики, терміни її проходження та назви закладів освіти, в яких вона відбудеться. Усі дані мають бути завірені деканом факультету та скріплені печаткою. В щоденнику зазначається день прибуття здобувача вищої освіти на базу практики та дата завершення практики, що засвідчує керівник закладу освіти підписом і печаткою.

Крім цього, в щоденнику містяться календарний графік проходження практики і робочі записи здобувача вищої освіти, відгуки керівника від кафедри про результати проходження практики здобувачем вищої освіти.

Захист звіту з практики відбувається на кафедрі української філології при комісії, що призначається завідувачем кафедри. До складу комісії входять керівник практики від кафедри, інші викладачі кафедри. До захисту здобувач готує доповідь з презентацією. Доповідь на захисті має презентувати основні результати практики та доповнюватися презентацією з 8-12 слайдів. Тривалість доповіді – 4-5 хв. Слайди презентації мають висвітлювати етапи і результати роботи. Вони мають бути чіткі за змістом, пронумеровані, логічно пов'язані з доповіддю, але не дублювати її.

7 ПОЛІТИКА ПРОХОДЖЕННЯ ПРАКТИКИ

Політика проходження практики визначається системою вимог, що передбачені чинними положеннями Університету про організацію освітнього процесу і практичну підготовку здобувачів вищої освіти. До проходження практики кафедра організовує проведення зборів здобувачів вищої освіти з питань проходження практики за участю її керівників від кафедри. На зборах проводиться загальний інструктаж щодо особливостей і порядку проходження практики, завдань практики; здобувачі вищої освіти отримують направлення на практику і щоденник практики, рекомендації щодо оформлення звітної документації тощо.

Здобувач вищої освіти має своєчасно прибути на базу практик і пройти інструктаж з техніки безпеки та охорони праці. Під час практики він має вчасно й у повному обсязі виконувати всі завдання, передбачені програмою практики та настановами її керівників, суворо дотримуватися правил техніки безпеки, охорони праці, виробничої санітарії та внутрішнього розпорядку бази практики.

Після закінчення терміну практики здобувач вищої освіти у тижневий термін має захистити звіт з практики. Письмовий звіт та щоденник практики з підписами представників баз практики та печатками закладів здобувач вищої освіти подає керівнику практики від кафедри.

Під час оформлення звіту з практики здобувач вищої освіти має **дотримуватися політики академічної доброчесності** (заборонено списування, плагіат, використання штучного інтелекту (без належного цитування)).

У випадку невиконання здобувачем вищої освіти програми практики з поважної причини, деканат, за заявою здобувача та на основі представлених документів, розглядає питання щодо перенесення термінів підсумкової атестації з практики на підставі поважних причин.

Здобувач вищої освіти, який на підсумковому контролі із захисту звіту з практики отримав негативну оцінку або не виконав програму практики без поважних причин, відраховується з Університету за невиконання індивідуального навчального плану.

Підсумки практики підводяться на засіданні кафедри і обговорюються на засіданні вченої ради факультету не рідше одного разу на навчальний рік.

8 ОЦІНЮВАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАЛЬНОЇ (ЛІТЕРАТУРНО-КРАЄЗНАВЧОЇ) ПРАКТИКИ

Формою підсумкового контролю для практики є диференційований залік.

Оцінювання результатів навчальної (літературно-краєзнавчої) практики здійснюється відповідно до «Положення про контроль і оцінювання результатів навчання здобувачів вищої освіти у ХНУ». Кожний вид роботи може бути зарахований, якщо здобувач вищої освіти набрав не менше 60 відсотків (мінімальний рівень для позитивної оцінки) від максимально можливої суми балів, призначеної структурній одиниці.

Будь-які форми порушення академічної доброчесності під час оцінювання **не допускаються**.

Критерії оцінювання структурних елементів загальної оцінки за навчальну (літературно-краєзнавчу) практику:

– *оцінка керівника практики від кафедри*: повнота, якість і своєчасність розв'язання завдань практики; відповідність змісту виконаних робіт (завдань) програмі практики; активність і самостійність під час розв'язання завдань практики; відповідність звіту вимогам стандарту щодо оформлення текстових документів і переліку джерел посилання, правильність оформлення щоденника з практики;

– *оцінка звіту з практики комісією*: повнота і якість розв'язання завдань практики; відповідність змісту виконаних робіт (завдань) програмі практики; відповідність звіту вимогам стандарту щодо оформлення текстових документів і переліку джерел посилання, правильність оформлення щоденника з практики;

– *оцінка комісією доповіді і презентації під час захисту практики*: структурованість і логічність доповіді; повне та змістовне розкриття результатів практики; лаконічність доповіді, дотримання регламенту; інформативність, структурованість, зрозумілість та відповідність візуальних матеріалів змісту доповіді (слайди, схеми, графіки); якість візуального оформлення презентації;

– оцінка комісією відповідей на запитання під час захисту практики: повнота та чіткість відповідей, їх правильність; логічність та обґрунтованість відповідей; вміння пояснити логіку прийнятих рішень.

Результати виконання завдань практики та її захисту оцінюються за 100-бальною накопичувальною шкалою (таблиця 8.1).

Таблиця 8.1 – Кількість балів за кожним із структурних елементів загальної оцінки (мінімум-максимум)

Оцінка керівника практики від кафедри	Оцінка комісією			Разом балів
	звіту з практики	доповіді і презентації під час захисту практики	відповідей на запитання під час захисту практики	
24–40	15–25	12–20	9–15	60–100

Критерії та кількість балів оцінювання за кожним структурним елементом загальної оцінки за практику зазначені в таблиці 8.2.

Таблиця 8.2 – Критерії та кількість балів оцінювання за кожним структурним елементом загальної оцінки за практику

Критерії оцінювання структурних елементів	Кількість балів	
	мінімум	максимум
– оцінка керівника практики від кафедри:	24	40
повнота, якість і своєчасність виконання завдань практики	6	10
відповідність змісту виконаних робіт (завдань) програмі практики	6	10
активність і самостійність під час розв’язання завдань практики	6	10
відповідність звіту вимогам стандарту щодо оформлення текстових документів і переліку джерел посилання; правильність оформлення щоденника з практики	6	10
– оцінка звіту з практики комісією:	15	25
повнота і якість розв’язання завдань практики;	6	10
відповідність змісту виконаних робіт (завдань) програмі практики;	6	10
відповідність звіту вимогам стандарту щодо оформлення текстових документів і переліку джерел посилання; правильність оформлення щоденника з практики	3	5
– оцінка комісією доповіді і презентації під час захисту практики:	12	20
структурованість і логічність доповіді	3	5
повне та змістовне розкриття результатів практики	3	5
лаконічність доповіді, дотримання регламенту	3	5
інформативність, структурованість, зрозумілість та відповідність візуальних матеріалів змісту доповіді (слайди, схеми, графіки), якість візуального оформлення презентації	3	5
– оцінка комісією відповідей на запитання під час захисту практики:	9	15
повнота та чіткість відповідей, їх правильність	3	5
логічність та обґрунтованість відповідей	3	5
вміння пояснити логіку прийнятих рішень	3	5
Сума:	60	100

Накопичена здобувачем вищої освіти сума балів за результатами виконання програми практики трансформується в інституційну шкалу оцінювання та шкалу оцінювання ЄКТС (таблиця 8.3).

Таблиця 8.3 – Співвідношення шкал оцінювання інституційної і ЄКТС

Оцінка ЄКТС	Рейтингова шкала балів	Інституційна оцінка (опис рівня досягнення здобувачем запланованих результатів навчання з освітнього компонента)	
		Залік	Іспит/диференційований залік
A	90–100	Зараховано	Відмінно/Excellent – високий рівень досягнення запланованих результатів навчання з освітнього компонента, що свідчить про безумовну готовність здобувача до подальшого навчання та/або професійної діяльності за фахом
B	83–89		Добре/Good – середній (максимально достатній) рівень досягнення запланованих результатів навчання з освітнього компонента та готовності до подальшого навчання та/або професійної діяльності за фахом
C	73–82		Задовільно/Satisfactory – достатній рівень. Наявні мінімально достатні для подальшого навчання та/або професійної діяльності за фахом результати навчання з освітнього компонента
D	66–72		
E	60–65		
FX	40–59	Незараховано	Незадовільно/Fail – недостатній рівень. Низка запланованих результатів навчання з освітнього компонента відсутня. Рівень набутих результатів навчання є недостатнім для подальшого навчання та/або професійної діяльності за фахом
F	0–39		Незадовільно/Fail – результати навчання відсутні

Результати захисту звіту з практики заносяться до заліково-екзаменаційної відомості та індивідуального навчального плану здобувача вищої освіти за двома шкалами оцінювання – інституційною та ЄКТС з підписами членів комісії.

9 МАТЕРІАЛЬНО-ТЕХНІЧНЕ ТА ПРОГРАМНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ДИСЦИПЛІНИ

Проходження практики не потребує використання спеціального програмного забезпечення, крім загальнонавчаних програм і операційних систем.

10 РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

- 1 Академічна доброчесність : проблеми дотримання та пріоритети поширення серед молодих вчених : кол. моногр. / заг. ред. : Н.Г. Сорокіної, А.Є. Артюхова, І.О. Дегтярьової. Дніпро : ДРІДУ НАДУ, 2017. 169 с. . URL : <https://surl.li/ilnlfz>.
- 2 Бібліографічний запис. Загальні вимоги та правила складання. СОУ 207.02:2025 / упор. О.М. Синюк, О.П. Шмурікова. Хмельницький : ХНУ, 2025. 37 с.
- 3 Гуртов О.І. Методологія та організація наукових досліджень : навч. посіб. Харків : ХНАУ, 2017. 272 с. URL : <https://surl.cc/ywbvct>.
- 4 Дубасенюк О.А. Методологія та методи науково-педагогічного дослідження : навч.-метод. посіб. Житомир : Полісся, 2016. 256 с. . URL : <https://surl.li/qehuxt>.
- 5 Медвідь В. Ю., Данько Ю. І., Коблянська І. І. Методологія та організація наукових досліджень (у структурно-логічних схемах і таблицях) : навч. посіб. Суми : СНАУ, 2020. 220 с. . URL : <https://surl.li/cltjbh>.
- 6 Положення про практичну підготовку здобувачів вищої освіти у Хмельницькому національному університеті. . URL : <https://surl.li/aujann>.
- 7 Положення про систему забезпечення академічної доброчесності у Хмельницькому національному університеті. . URL : <https://surl.li/eoiylm>.
- 8 Сисоєва С.О., Кристопчук Т.Є. Методологія науково-педагогічних досліджень : підручник. Рівне : Волинські обереги, 2013. 360 с. URL : <https://surl.li/tdrizp>.
- 9 Сімакова О.О., Никифоров Р.П. Основи наукових досліджень та інтелектуальна власність : навч. посіб. Кривий ріг : ДонНУЕТ, 2020. 129 с. . URL : <https://surl.li/rvciju>.
- 10 Текстові документи. Загальні вимоги та правила складання СОУ 207.01 : 2025 / упор. О.М. Синюк, В.Г. Лопатовський, Г.В. Красильникова, І.В. Андрощук, В.С. Яремчук, Н.В. Подлевська.

Хмельницький : ХНУ, 2025. 37 с.

11 Швець Ф.Д. Методологія та організація наукових досліджень : навч. посіб. Рівне : НУВГП, 2016. 151 с. . URL : <https://surl.li/qydvyi>.

12 ІНФОРМАЦІЙНІ РЕСУРСИ

1. Електронна бібліотека університету. URL: <http://library.khmnu.edu.ua>.
2. Репозитарій ХНУ. URL: <http://elar.khmnu.edu.ua/jspui/?locale=uk>.